

Nr 538.

Av herr **Hæggbloom m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 99, angående anslag till statens växtskyddsanstalt för budgetåret 1952/53, m. m.*

Vid metallflyets svåra härjningar sommaren 1946 visade det sig, att statens växtskyddsorganisation var bristfällig främst därigenom att den centrala växtskyddsanstalten i Stockholm saknade organ, med vilka odlarna i de viktigare jordbruksbygderna snabbt kunde komma i direkt kontakt. Vid 1947 års riksdag väcktes på grund av denna erfarenhet flera motioner, som krävde en effektivisering av växtskyddet till jordbrukarnas tjänst. Motionerna avslögs med den av 1947 års jordbruksutskott förebrogta motiveringen, att Kungl. Maj:t den 10 maj 1946 redan uppdragit åt lantbruksstyrelsen att verkställa utredning rörande behovet av filialer till växtskyddsanstalten. I övrigt vitsordade utskottet, att förhållandena inom den statliga växtskyddsorganisationen vid den tiden var mindre tillfredsställande.

Behovet av förbättrad växtskyddsorganisation har sedan upprepade gånger gjort sig gällande främst vid bekämpande av skador på oljeväxtodlingarna. Den 1 april 1949 tillkallade också dåvarande departementschefen tre sakkunniga för att utreda organisationen av den statliga växtskyddsverksamheten. I de direktiv som meddelades för utredningen underströks betydelsen av att den statliga växtskyddsorganisationen erhöles ökad effektivitet. Vid överarbetningen borde två spörsmål behandlas. Det ena gällde området för den forsknings- och försöksverksamhet, som borde bedrivas av växtskyddsanstalten. Det andra, avsåge att förbättra upplysningsverksamheten bland odlarna. "Vad det senare problemet angår, böra erfarenheterna av det redan i viss utsträckning tillämpade filialsystemet beaktas. Skulle dessa erfarenheter vara goda, bör en viss utbyggnad av filialsystemet kunna övervägas", hette det i direktiven. Det uttalades vidare, att *vid sidan av* den upplysnings- och rådgöringsverksamhet, som kan bedrivas av växtskyddsanstalten och eventuella filialer, bör anknytning sökas till hushållningssällskapen.

Utredningen har för växtskyddsorganisationens effektivisering föreslagit olika förstärkningsanordningar men uttalat, att enligt utredningens mening är en utbyggnad av filialsystemet det utan jämförelse effektivaste medlet. Filialerna föreslås skola få arbetsområden, som begränsas på sådant sätt, att filialtjänstemännen få tillfälle till personliga besök hos odlarna.

Av kostnadsskäl har utredningen förordat, att filialernas utbyggnad sker endast i begränsad omfattning genom personalförstärkningar m. m. för de tre redan inrättade filialerna i Alnarp, Linköping och Skara samt genom inrättande nästa budgetår av en Norrlandsfilial vid forskningsinstitutet i Röbbäcksdalen. Därjämte föreslås i första hand en ny filial förlagd till Kalmar och därefter successiv utbyggnad med ett par års mellanrum, efter det Kalmarfilialen kommit till, med filialer i Örebro län och på Gotland.

I prop. nr 99 s. 10 upplyses om att förslagen rörande filialsystemet icke ha föranlett några principiella erinringar från det stora flertalet remissinstansers sida. I en av Ahlberg och Johansson gjord promemoria förordas dock endast växtskyddsfilialer i Alnarp och Röbbäcksdalen.

I uppenbar motsättning mot såväl de av Kungl. Maj:t år 1949 givna utredningsdirektiven som utredningen och remissyttrandena förordar nu departementschefen i prop. nr 99 ett inställande av filialsystemets utbyggnad. Den upplysnings- och rådgöringsverksamhet, som hushållningssällskapen enligt direktiven skulle åstadkomma *vid sidan av* filialerna, föreslås nu bli helt anförtrodd åt hushållningssällskapen, utan att dessas personella resurser förstärkas på annat sätt, än att med andra uppgifter fullt sysselsatta tjänstemän skola få genomgå efterutbildningskurser i växtskyddsfrågor. Ingen mindre filial föreslås inrättad, och ingen utvidgning tillstyrkes för filialerna i Linköping och Skara, och Skarafilialen består endast av en befattningshavare vid växtskyddsanstalten, som sommartid är placerad vid Skara. För Kalmars vidkommande tycks samma arrangemang anses tillräckligt, då departementschefen uttalar, att hinder ej synas böra möta att växtskyddsanstalten, därest den så finner påkallat, under vegetationsperioden placerar en befattningshavare i Kalmar.

Mot bakgrunden av vad som sagts om betydelsen av filialsystemets utbyggande i såväl direktiven som utredningens utlåtande framstår det av departementschefen föreslagna arrangemanget som absolut otillfredsställande. Medan all erfarenhet talar för betydelsen av en decentralisering av växtskyddsverksamheten föreslås att riksdagen godkänner en typisk centraliseringsorganisation, som befinner sig på lika långt avstånd från de viktiga växtodlingsområdena i södra och mellersta Sverige som den tidigare gjort och vilket starkt klandrats.

Förslaget om att sommartid placera växtskyddsanstaltens tjänstemän på ett par orter tycks inte beakta sådana realiteter, som att det inte är nog att bara utplacera en person på en ort och betala hans lön för att han skall bli till nytta. Därför fordras givetvis även arbetsplats med laboratorium och försöksfält o. d., och därom föreslås ingenting. Beaktas bör även, att en dylik tjänstgöring borta från bostadsorten under omkring hälften av året inte torde locka några av växtskyddsanstaltens äldre och mera meriterade tjänstemän. En filialföreståndares möjlighet att göra

nytta är givetvis i hög grad beroende på att han lär känna en bygds förhållanden och människor genom så lång tjänstgöring som möjligt. Växtskadornas mycket varierande uppträdande inom olika områden och under olika år gör det också önskvärt med observationsposter på olika platser inom landet och inte blott i det för svenska växtodlingen ej tillräckligt representativa områden, där växtskyddsanstalten och de av Kungl. Maj:t föreslagna filialerna äro förlagda. Det har från växtskyddsanstaltens sida vitsordats vilken betydelse även de nuvarande mindre filialerna ha för såväl forsknings- som rådgivningsarbetet.

Vi anse därför, att den av växtskyddsutredningen uppgjorda väl avvägda planen för växtskyddsfilialernas utbyggnad bör fullföljas ungefär i den takt, som av utredningen föreslagits eller som på grund av framtida ekonomiska förhållanden kan befinnas lämpligt. Ett godkännande av Kungl. Maj:ts proposition i denna del skulle däremot betyda, att en helt annan och otillfredsställande linje bleve stadfäst för växtskyddsorganisationens framtida utveckling.

Vi hemställa därför,

att riksdagen vid behandling av proposition nr 99 angående anslag till statens växtskyddsanstalt ville besluta en sådan växtskyddsorganisation, som förordats av växtskyddsutredningen och anbefallts i de av Kungl. Maj:t meddelade direktiven för denna utredning.

Stockholm den 2 april 1952.

Einar Hæggbloom.

Gunnar Larsson
i Luttra.

Eric Nilsson
i Svalöv.

Sven Antby.

Karin Wetterström.
